

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 22.04.1977, sp. zn. 3 Cz 27/77, ECLI:CZ:NS:1977:3.CZ.27.1977.1

Číslo: 22/1978

Právní věta: Došlo-li k propadnutí majetku občana uloženému rozsudkem soudu v trestním řízení, uplatňuje stát právo na vydání věci z tohoto majetku proti každému, kdo ji neprávem zadržuje. Nemůže však úspěšně uplatňovat nárok na zaplacení peněžní částky odpovídající kupní ceně, která byla zaplacena podle neplatné kupní smlouvy, jíž byla věc propadlá ve prospěch státu převedena na jiného nabyvatele.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 22.04.1977

Spisová značka: 3 Cz 27/77

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neoprávněný majetkový prospěch, Ochrana vlastnického práva, Řízení trestní

Předpisy: 40/1964 Sb. § 457

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1978 sb. rozh.

Došlo-li k propadnutí majetku občana uloženému rozsudkem soudu v trestním řízení, uplatňuje stát právo na vydání věci z tohoto majetku proti každému, kdo ji neprávem zadržuje. Nemůže však úspěšně uplatňovat nárok na zaplacení peněžní částky odpovídající kupní ceně, která byla zaplacena podle neplatné kupní smlouvy, jíž byla věc propadlá ve prospěch státu převedena na jiného nabyvatele.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 22. 4. 1977, [3 Cz 27/77](#))

Žalující čs. stát, zastoupený finančním odborem ONV v P., se proti žalovaným domáhal vydání kupní ceny v částce 80 000 Kčs, kterou obdrželi při převodu osobního auta Fiat 125 na kupující E. K. V žalobě bylo poukazováno na to, že majitelé uvedeného vozidla I. M. a A. M. se od května 1973 zdržují bez souhlasu čs. úřadů v NSR. V důsledku toho byli uznáni vinnými trestným činem podle § 109 tr. zák. v trestním řízení soudním a byl jim také uložen trest propadnutí majetku. Manželé I. M. a A. M. prodali dne 14. 5. 1973 automobil za částku 80 000 Kčs žalovaným. Ti jej pak prodali dne 28. 6. 1973 kupující E. K. za částku 80 000 Kčs. Z toho žalobce dovozoval, že uvedená kupní smlouva ze 14. 5.

1973 je neplatná, protože manželé I. M. a A. M. uzavírali tuto smlouvu s úmyslem obcházet zákon a znemožnit tak výkon výroku o propadnutí svého majetku. Poněvadž žalovaní nemají již auto ve svém vlastnictví, domáhal se žalobce místo auta vydání kupní ceny, kterou žalovaní obdrželi od E. K. ve výši 80 000 Kčs.

Žalovaní navrhli zamítnutí žaloby a namítali promlčení zažalovaného nároku se zřetelem na to, že je vymáhán neoprávněný majetkový prospěch, při čemž žaloba o jeho vydání byla podána až po uplynutí jednoho roku od ukončení trestního řízení soudního proti manželům I. M. a A. M.

Obvodní soud pro Prahu 6 rozsudkem žalobě vyhověl tak, že uložil žalovaným společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 80 000 Kčs s 3 úrokem od 11. března 1975. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce uplatňuje vlastnické právo, které se nepromlčuje, takže vznesená námitka promlčení je bezpředmětná. Soud dále uvedl, že i kdyby šlo o neoprávněný majetkový prospěch, nemohl by být nárok promlčen, protože jednoroční lhůta podle ustanovení § 107 o. z. začala běžet teprve tehdy, kdy se žalobce dověděl, jakým způsobem bylo s autem naloženo a proti komu může nárok uplatnit. Žalobce je v důsledku výroku o propadnutí majetku oprávněn domáhat se jako vlastník vydání tohoto auta, případně požadovat úhradu jeho ekvivalentní hodnoty, a tento nárok může uplatnit jen vůči žalovaným jako účastníkům neplatné smlouvy.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že tímto rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Stížnost pro porušení zákona správně vytýká, že nemůže jít o vlastnickou žalobu podle ustanovení § 132 o. z., když ani samotná žaloba se nedomáhá vydání automobilu, ale vydání kupní ceny. Ustanovení § 132 o. z. chrání vlastníka potud, pokud se vlastník chce domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje.

V daném případě bylo však předmětem žaloby plnění peněžité, a to kupní cena, kterou žalovaní obdrželi od dalšího kupujícího prodávaného auta. Nešlo tedy o nárok uplatňovaný z titulu vlastnického práva. Své vlastnické právo by mohl žalobce s úspěchem uplatňovat jen proti tomu, kdo má nyní auto u sebe.

Jestliže nešlo o žalobu vlastnickou, bylo povinností soudu zabývat se tím, o jaký právní vztah tu šlo. Kupní smlouva mezi žalovanými a kupující E. K. je neplatná, protože žalovaní převáděli věc, kterou neplatnou smlouvou ze

14. 5. 1973 nenabyli do vlastnictví. Z tohoto důvodu vznikl mezi žalovanými a E. K. právní vztah odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch a vznikla jim tedy povinnost vzájemného vypořádání podle ustanovení § 457 odst. 1 o. z. Ovšem z tohoto právního vztahu nevznikl žalobci žádný nárok, protože tu účastníkem právního vztahu není.

Také mezi manželé I. M. a A. M. a žalovanými vznikl právní vztah odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch. Žalovaní byli podle ustanovení § 457 odst. 1 o. z. povinni vydat manželům M. auto proti převzetí částky 80 000 Kčs, kterou manželé I. M. a A. M. přijali od žalovaných jako kupní cenu.

Manželé I. M. a A. M. byli až do propadnutí jejich majetku vlastníky automobilu Fiat 125 a vlastnictví k tomuto autu pak přešlo na čs. stát. Se zřetelem na to, že podle ustanovení § 52 odst. 1 tr. zák. (zákona č. 140/1961 Sb., jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 113/1973 Sb.) v souvislosti s § 51 tr. zák. propadá majetek, tedy aktivní položky, a na stát nepřecházejí závazky bývalého vlastníka věci, nepřešla na čs. stát povinnost ke vzájemnému plnění z neplatné smlouvy ve

smyslu ustanovení § 457 odst. 1 o. z. Z toho je nutno dovodit, že v daném případě nárok žalobce na zaplacení částky 80 000 Kčs nevyplývá z odpovědnosti za neoprávněný majetkový prospěch, ani z titulu neplatné smlouvy uzavřené mezi manžely I. M. a A. M.; čs. stát má však právo uplatnit nárok na vydání auta a to, jak již dovozeno, jen proti E. K. Neobstojí-li nárok na zaplacení částky 80 000 Kčs, nebylo třeba zabývat se ani otázkou jeho promlčení.

Rozsudkem soudu prvního stupně byl tedy porušen zákon v ustanoveních § 132 a § 457 odst. 1 o. z.